

Mit Gammel Estrup

Af museumsinspektør Marie Aaberg Andersen, Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum

Herregårde som *Gammel Estrup* har til alle tider været nært forbundet med lokalsamfundet. Mange lokale har således generationer af forfædre og formødre, der har tjent og måske endda boet på *Gammel Estrup*. Mens andre har mere nutidige erindringer fra stedet om udflugter, bryllupper, skolebesøg, spejder-ture og meget andet.

Historisk var herregården lokalområdets største arbejdsplads. Men i takt med mekaniseringen af landbruget i løbet af 1900-tallet arbejdede færre og færre i herregårdens skove, marker og stalde. Derfor har *Gammel Estrup* med tiden fået en ny rolle i lokalsamfundet, som i højere grad knytter sig til herregården som udflugtsmål, ramme om familiebegivenheder som bryllup og barnedåb og som et sted, hvor

man i nyere tid har samledes i forbindelse med store begivenheder som for eksempel Danmarks befrielse i maj 1945, sankthansaftener og lignende.

Herregården er således en del af lokalbefolkningens fælles erindring og identitet. For at dokumentere og videreformidle denne historie iværksatte Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum i begyndelsen af 2018 et indsamlingsprojekt, der havde fokus på dette særlige forhold mellem herregård og lokalbefolkning ved at invitere alle interesserede til at komme og fortælle deres historie om *Gammel Estrup*. Mange mennesker henvendte sig med spændende beretninger og fotografier, der fortalte om netop deres særlige forhold til *Gammel Estrup*. De mange gode historier blev til en lille udstilling i Orangeriet i haven, ligesom alle beretninger, fotografier med videre nu indgår i museets "vidensbank", som danner grundlag for fremtidige forsknings- og formidlingsprojekter.

I denne artikel fortælles nogle af disse historier, der alle tager udgangspunkt i en bestemt hændelse eller i beretterens egen, personlige historie med *Gammel Estrup*. Fortællingerne giver samtidig et bredere indblik i herregårdens verden og forholdet til det samfund, som omgav den.

Historisk var herregårdene og deres lokalsamfund i høj grad knyttet sammen i kraft af herregårdenes rolle som områdernes største arbejdspladser. Men efterhånden som færre og færre arbejdede i landbruget og skovene, blev herregårdene for mange et udflugts- og mødested. Her er det en nuværende ansat ved Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum, der som barn var på udflugt til Gammel Estrup. Privatfoto.

Folkeholdet på Gammel Estrup foran avlsgården i 1942. Som det fremgår af billedet, var hestene stadig på dette tidspunkt dominerende i landbruget. Efter Anden Verdenskrig blev de imidlertid gradvist erstattet af traktorer, der krævede færre ansatte, hvorved antallet af beskæftigede i herregårdens landbrug faldt drastisk. Foto: Sønderhald Egnarkiv.

Herregården som arbejdsplads

Herregårdens altoverskyggende rolle i forhold til lokalsamfundet har historisk været som den største arbejdsplads i området. Fra 1852 blev det lovligt for herregårde som *Gammel Estrup* at frasælge fæstegodset. Den tilbageværende jord blev samlet under hovedgården og et par store avlsgårde i nærheden. Samtidig gik man over til den mere moderne form for landbrug, hvor hovedvægten lå på malkekøer og svin.¹ I samme periode voksede også skovens betydning. I slutningen af 1800-tallet tilplantede man på *Gammel Estrup* en del af godsets dårlige jorder med skov, og senere anlagde man også et savværk. Omlægningen af landbrugs- og skovdriften betød, at der var brug for flere hænder på selve hovedgården og de tilhørende avlsgårde, og *Gammel Estrup* var derfor en betydeligste arbejdsplads i området. Men det var ikke alene i driften, at mange lokale blev ansat. Også i hovedbygningen var der op til cirka år 1900 brug for mange ansatte i stuer, værelser og køkken for at opretholde grevefamiliens herskabelige livsstil. Antallet af ansatte i herregårdens hovedbygninger faldt imidlertid de fleste steder i begyndelsen 1900-tallet, efterhånden som teknologiske hjælpemidler kom frem og sparede arbejdskraft både i køkkenet og stuerne, og i takt med at arbejdslonnen steg.

Efter 1926 var der imidlertid ikke længere et herskab i *Gammel Estrups* hovedbygning. Christen greve Scheel (1853-1926) blev den sidste greve på *Gammel Estrup*, og da han døde, var arvingerne nødsaget til at sælge herregården efter næsten 600 år i familiens eje. Selve herregården med de skove, der lå på dens marker, blev købt af en ejendomspekulant på Djursland, Frederik Legarth (født 1879), men al-

lerede to år senere solgte han hovedbygningen og en del af skovdistriktet videre til en af den sidste greves svigersønner, Valdemar Uttental (1872-1951), der siden købte *Løvenholm Gods* og lagde skovene herindunder.² Selve *Gammel Estrups* avlsgård med marker med mere blev således også efter 1926 drevet videre som landbrug, og her var der fortsat behov for et stort folkehold til at varetage driften og husholdningen i forvalter-/forpagterboligen. Der var et skarpt internt hierarki mellem herregårdens folk, som skinner klart igennem i erindringer både fra *Gammel Estrup* og fra andre herregårde. Øverst stod inspektør, godsforvalter og skovrider, herunder finder vi over-, under- eller magasinforvalter, forkarl, fodermester, røgttere, gartner, skytte, eventuelt smed og tækkemand, kusk og malkekone. Nederst var køkken- eller bryggerspige og de såkaldte "herregårdsbørster", som ikke var fastansat, men rejste fra herregård til herregård og tilbød deres arbejdskraft. I løbet af 1960'erne skrumpede folkeholdet kraftigt ind i takt med den øgede mekanisering af landbruget. Et godt eksempel på denne udvikling er traktorens udbredelse i landbruget, der for alvor tog fart efter Anden Verdenskrig. En traktor kunne erstatte fem heste, og en traktorfører kunne udføre to en halv mands arbejde, så når vi kommer til omkring 1960, hvor overgangen fra heste til traktorer var afsluttet, var der behov for væsentligt færre hænder i landbruget end tidligere.³

Fra Østrig-Ungarn til Gammel Estrup

For mange af de mennesker, der arbejdede på herregårdene, står denne tid som en særlig periode af deres liv, som de endnu husker. Mange var ansat der, før de blev gift, og boede derfor på selve herregården, hvor de

også fik mad. Da såvel kost- som boligforhold som regel var bedre på herregårdene end på bøndergårdene, var det attraktivt at arbejde på herregårdene. Dertil kom, at de mange unge mennesker samlet på et sted også gjorde herregårdene til meget sociale steder at være, og mange dannede nære venskaber, ligesom ikke så få fandt deres ægtefælle på herregårdene. En af dem var Michalina Zingalewicz (født 1900), hvis datter, Jytte Christensen (født 1937), henvendte sig til museet i januar 2018 for at fortælle sin mors dramatiske historie, som også kom til at involvere *Gammel Estrup*.

I begyndelsen af Første Verdenskrig flygtede den kun 14-årige Michalina Zingalewicz sammen med sin mor og lillebror fra Galicien i det tidligere Østrig-Ungarn, det nuværende Ukraine, til Danmark. Turen var i første omgang gået til en tysk flygtningelejr, men det lykkedes familien at komme til Lolland, hvor der var arbejde at få i roemarkerne. Efter kort tid måtte moren og lillebroren rejse tilbage til hjemlandet, fordi lillebroren havde en øjensygdom, der krævede en operation, som den danske stat ikke ville betale for. Michalina stod nu alene tilbage i Danmark. Hun hørte aldrig siden fra moren og broren, og deres skæbne er uvis. Efter at have arbejdet en tid i roerne på Lolland fik hun plads på herregården *Katholm* på Djursland. Her mødte hun en mand fra sit hjemland, som hun fik et barn med. Men da han ikke ville giftes, var hun nødsaget til at sætte barnet i pleje. Siden blev Michalina ansat som køkkenpige i hovedbygningen på *Gammel Estrup*, og her mødte hun sin kommende mand, Theodor Marius Jensen. Efter brylluppet arbejdede parret ifølge en folketælling fra november 1925 på avlsgården Christensminde, der hørte under *Gammel Estrup*.⁴ Theodor arbejdede som arbejds-

mand, mens Michalina var malkekone. Af samme folketælling fremgår det desuden, at parret kort efter brylluppet tog Michalinas datter, Anna, hjem til sig. Efter en tid flyttede familien til Auning, hvor faren arbejdede som arbejdsmand. Men de blev ved med at have et nært forhold til *Gammel Estrup*. Her fortæller datteren Jytte Christensen med sine egne ord, om morens tid på *Gammel Estrup* og om sin egen relation til stedet:

Senere kom min mor til Gammel Estrup, hvor hun kom i køkkenet på slottet og hjalp kokkepigen. Det var hun meget glad for. Hun lærte en del om husholdning, som senere kom hende til gode. Hun kunne lave mad, bage, sylte og lave fine retter. Jeg ved ikke, hvor mange år min mor var på Gammel Estrup, men her mødte hun min far, som var landbrugsmedhjælper. Den 16. april 1925 blev de gift i Jesu Kirke i Randers – den katolske kirke, da min mor var katolik. De flyttede til Auning, og min far blev arbejdsmand. Den 14. juni 1937 blev jeg født [som familiens fjerde barn]. Og jeg er ikke i tvivl om, at jeg har fået mit navn efter ejeren af Gammel Estrup i 1600-tallet, Jytte Brock. Jeg er meget stolt af mit navn. Jeg føler også et tilhørsforhold til Gammel Estrup. Jeg har egentlig også "arbejdet" på slottet, idet jeg har været med min mor derude og samle kartofler i en kartoffelferie.⁵

Efter krigen flyttede familien til Ribe, hvor de købte en restaurant. Det gik desværre ikke, og forældrene

Michalina Zingalewite (født 1900) traf sin mand, Theodor, på Gammel Estrup, og de blev gift i 1925. Herregårdene var et godt ægteskabsmarked, da der var mange unge, ugifte ansatte både på avlsgården og i hovedbygningen. Privatfoto.

mistede deres sammensparede formue. Efter en tid med arbejdsløshed fik begge forældrene arbejde i Ribe, men flyttede senere til Esbjerg. Jytte Christensen fortalte i beretningen, at de ikke så ofte kom på *Gammel Estrup*, efter at de var flyttet til Ribe. Selv flyttede hun som voksen til Nordjylland, men efter 50 år bor hun nu i Aarhus, og mindst en gang om året besøger familien *Gammel Estrup*. Det er med hendes egne ord, som om "ringen er sluttet, og man har et tilhørsforhold til Gammel Estrup".⁶

Jytte Christensen er således en af de mange, hvis forældre som yngre arbejdede på en herregård og mødte hinanden der. Ingen af forældrene blev i herregårdsverdenen, men som det fremgår af beretningen, var det en tid, som de huskede tilbage på med glæde, og som fik stor betydning for deres videre liv. Selv føler hun fortsat en nær tilknytning til stedet, til trods for at hun ikke har boet i området siden sin tidligste barndom.

Landarbejderfamilien

Mange af dem, der mødte hinanden på herregårdene, flyttede hurtigt efter brylluppet derfra og fik andet erhverv. Men vi finder også en del gifte folk med familier på herregårdene, ikke mindst på *Gammel Estrup*, hvor de bosatte sig i de små landarbejderhuse omkring herregården. I forbindelse med indsamlingsprojektet har vi talt med flere af dem, der som børn af ansatte boede omkring herregården. En af dem er Bodil Rosenborg, der i sin beretning tog udgangspunkt i sin oplevelse af den brand, der i 1948 brød ud på avlsgården, da Bodil var fire år gammel. Bodil er født i Auning, men flyttede som lille ind på Liltvedvej i et lille bindingsværkshus, som ikke eksisterer længere. Faren var tilknyttet den nærliggende avlsgård på *Gammel Estrup* som traktor-

fører fra 1947 til 1954, blandt andet under Ebbe Holck Gregersen, der drev og ejede landbruget i en lang periode i 1950'erne og 60'erne. Bodils mor arbejdede i mosen i Pindstrup og fik på et tidspunkt et lille ishus ved siden af huset på Liltvedvej. Bodil fortæller om en sommerdag i 1948, da der udbrød brand i en avlsbygning på *Gammel Estrup*. Hun var sædvanligvis alene hjemme, når forældrene arbejdede, men på tidspunktet for branden befandt hun sig ved avlsgården og nær faren, der var i gang med at tærsk korn. Moren så røgen fra Pindstrup:

Far han sad jo på tærskværket, de var ved at tærsk, og min mor gik jo på det tidspunkt oppe i mosen og stakkede tørv, eller hvad de nu gjorde. Jeg gik jo alene hjemme altid. Den [mosen] ligger jo så højt, hun [moren] sagde til en af dem, hun gik sammen med, at enten er det gården, der brænder, eller også er det slottet. Der var ingen gear på cyklerne, og der er langt fra Pindstrup til Gammel Estrup, og da hun [moren] så kom hjem, kunne hun jo ikke finde mig. Imens råbte jeg til far: "far, far, det brænder under dig", og så løb jeg, og så fandt hun [moren] mig henne ved en nabokone, hvor jeg havde gemt mig under sengen.⁷

Bodil Rosenborg fortæller her om den meget dramatiske episode, som hun stadig husker tydeligt. Men hendes beretning giver også et indblik i dagliglivet for mange mennesker på landet i årene efter Anden Verdenskrig. Her måtte begge forældre arbejde hårdt mange timer om dagen, mens børnene ofte måtte passe sig selv derhjemme. Morens bekymring skinner

Erik Scheel-Lonsdale (født 1951), som ses til venstre, er tipoldebarn af Christen Scheel (1853-1926), der blev den sidste greve på Gammel Estrup. Ved dåben bar Eriks søn den dåbskjole, der blev båret af syv af Christen Scheels 11 børn. Dåbskjolen fulgte Eriks farmor, Berthe, som efterlod den til sin søn. Den er i dag en del af Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseums samling. Privatfoto.

da også klart igennem i beretningen, da hun så røgen fra *Gammel Estrup* fra mosen i Pindstrup.

En efterkommer af grevefamilien

Gammel Estrup blev som tidligere nævnt solgt i 1926 efter at have været i den samme families eje i næsten 600 år. Men familien Scheel lever i dag i bedste velgående, og flere af dens medlemmer har endnu i dag et nært forhold til herregården, som de af historiske årsager føler sig knyttet til. Erik Klaus Scheel-Lonsdale (født 1951) er oldebarn af Christen Scheel (1853-1926), der skulle blive den sidste greve på *Gammel Estrup*. Erik Scheel-Lonsdale har således ikke selv oplevet, at familien boede på *Gammel Estrup*, men herregården har altid spillet en vigtig rolle i familiens bevidsthed og identitet. Her fortæller han om første gang, han kom til *Gammel Estrup*:

I 1964-65 fik vi en motorecykel med sidevogn, så på den førstkomende ferie oplevede jeg *Gammel Estrup* for første gang. Vi indlogerede os på Auning Kro, og om søndagen skulle det så ske. Vi spadserede til slottet. Jeg kan huske, hvordan flere mennesker stod udenfor deres huse og hilste. Jeg fattede intet, men min mor sagde: "Flere af disse [mennesker] kender far som 'den lille greve' fra dengang, han besøgte sin bedstefar Christen greve Scheel". Da vi ankom, blev vi modtaget af portnerparret, som var rigtig rare. Så kom hr. Andreas Bjerre [museumsforvalter] og bød os velkommen. Vi kom ind i det forjættede land. Først i kirken, jeg har aldrig mødt sådan en fred og ro. Denne følelse har jeg stadig, når jeg kommer.⁸

Bodil Rosenborgs mor åbnede et lille ishus ved siden af boligen på Liltvedvej tæt på *Gammel Estrup*. Herfra solgte hun is til de lokale børn. Privatfoto.

Selvom han således aldrig har boet på *Gammel Estrup* eller besøgt familien der, føler Erik Scheel-Lonsdale en nær tilknytning i kraft af sin slægtsrelation til ste-

det. Han har stadig sin gang på *Gammel Estrup*, og han har gennem mange år deltaget som frivillig "kro-fatter" i museets store 1700-talsfestival i juni måned.

Husmandssønnen

I ovenstående hørte vi, hvordan efterkommeren af greveslægten, Erik Scheel-Lonsdale, som barn oplevede storheden ved at besøge *Gammel Estrup*. Han følte sig i høj grad forbundet med herregårdens og slægtens historie og oplevede en stor andægtighed over for stedet i forbindelse med sit besøg som barn. En anderledes historie har vi fået fra husmandssønnen Jørgen Vest Rasmussen (født 1962), som også har en nær tilknytning til *Gammel Estrup* fra sin barndom i 1970'erne. Herregården var en helt naturlig del af hans barndoms verden og har som sådan i høj grad været med til at forme ham som menneske. Jørgens far havde et mindre landbrug i husmandsudstykningsene i Lundby tæt ved herregården, og hans kvier fik lov til at græsse på *Gammel Estrups* område, til gengæld for at faren sørgede for, at græsset på plænen i gården mellem avlsbygningerne samt kanterne langs vejen var slået. Til at begynde med kom Jørgen på *Gammel Estrup* sammen med sin far, når han skulle ned til kvierne, og Jørgen fortæller, at han de første gange mærkede storheden ved stedet, men han tilføjer i samme sætning, at "det nok mest var, fordi jeg fik lov til at køre med traktoren og grønthøsteren".⁹ *Gammel Estrup* blev for Jørgen, og de andre børn i Lundby, en fantastisk legeplads, hvor de færdedes helt naturligt uden den store ydmyghed for historiens vingesus. Jørgen er en fremragende fortæller, så vi overlader ordet til ham i fortællingen om barndommen på *Gammel Estrup*:

Broen mellem landbrugsmuseet¹⁰ og slottet var kun fundamentene og en masse pilråddent træ, der engang havde været forbindelsesleddet

mellem gården og slottet. Dengang kunne vi nemt springe fra fundament til fundament og havde derfor direkte adgang til slottet, uanset fra hvilken side vi kom. Jeg fangede dafnier til mine akvariefisk i voldgraven, trods mange advarsler fra min akvariemand. Den tidligere ejer Gregersen [som drev og ejede landbruget på *Gammel Estrup* fra begyndelsen af 1950'erne og 1960'erne og stadig boede på området], havde en smuk datter, og den bedste måde at få hende lokket frem på var ved at løbe på isen om vinteren. Hun kom ofte ud og sagde, at det var farligt, og at vi ikke måtte bruge voldgraven. Det vidste vi godt, men det var risikoen værd dengang. Vi legede ofte i de store sale, og det har, set i bakspejlet, ikke været de nemmeste gæster, fru Bjerre [museumsforvalter Andreas Bjerres kone] havde. Vi var i kældre og under taget, og især i den store røde seng har vi tilbragt mange gode timer. Ikke fordi vi måtte, men fordi vi kunne. Jeg kan ikke mindes, vi nogensinde har ødelagt noget, men vi har haft det sjovt ved at kunne gemme os for hinanden. Dengang var der ikke tilnærmelsesvis de mange genstande som i dag. Faktisk husker jeg dårligt meget andet end den føromtalt seng, og det var vel også den, vi brugte mest. Kælderen blev flittigt brugt til at lege fangelege i og "put", hvor vi skulle gemme os. Der var en opgang i den nuværende butik, og lyskontakten sad, så vidt jeg husker, lige over trappen. Når lyset blev slukket i de skumle timer om vinteren, så var det næsten umuligt at finde rundt i kælderen, og det skete, at der var

en, der begyndte at græde, fordi det alligevel blev for uhyggeligt. Der var mange episoder, hvor jeg ikke er helt stolt af eftervirkningerne, men jeg kan med sikkerhed sige, at alt det, vi gjorde, gjorde vi i en god mening. Både da vi lukkede alt vandet ud af voldgraven for at kunne fange ællinger og drillede den gamle hansvane for at få ham til at lette fra voldgraven og løbe efter os.¹¹

Det nære forhold, som Jørgen Vest havde til *Gammel Estrup* i barndommen, har han bevaret. Han bor stadig på gården i Lundby, og han arbejder blandt andet ofte frivilligt på museet med praktiske opgaver. Han fortæller her, hvad stedet betyder for ham i dag:

Jeg har altid været stolt af *Gammel Estrup*. Ikke på grund af storheden, men nok på grund af de spor, der er sat på og omkring stedet. Jeg ved udmærket, at det koster kassen at drive stedet med evige renoveringer og nye indkøb, men jeg mener også, at vi som samfund og nation har både pligt og forhåbentlig også lyst til at bevare og fortælle historien om vores forfædres liv og hverdag samt få både børn og unge til at forstå, at vores samfund ikke altid har været et velfærdssamfund, og at de goder, vi har i dag, faktisk kun er her på grund af fremsynede kvinder og mænd, der har tænkt fremad. Vi lever af andres ihærdige indsats. Ikke fordi vi bliver dårligere, men fordi mange af os bliver bedre. Lidt som historien med adelen, for hvis de havde brugt deres store rigdomme til investeringer

i fremtiden frem for store, overdådige fester og rejser, så er jeg overbevist om, at Danmark havde set anderledes ud. Måske ikke rigere, men måske lidt bedre polstret til fremtidige udfordringer. Hvis man sætter sig på bænken nede i slotshaven og lader sig undre, så er der ingen tvivl om, at de fleste helst vil tilhøre overklassen, men hvem der har haft det bedste liv, det står ikke skrevet nogen steder.¹²

Jørgen Vests veneration for *Gammel Estrup* som noget, der har været med til at danne ham og give ham de livsværdier, han har i dag, træder tydeligt frem i hans beretning. Men han gør sig også nogle tanker om, at herregården for de ældre generationer, hvis relation til herregården primært var af arbejds-mæssig karakter, også bringer mere negative erindringer frem. Han fortæller:

De ældre generationer har været knap så rosede i forhold til slottet og dets historie. De dårlige minder fjernes ikke bare på en generation, når historierne fortælles videre, men som det går med historien om dengang, farfar var ung, så bliver det mere og mere fjernet, jo længere vi får det på afstand.¹³

Herregården er uden tvivl en tydelig markør af fortidens sociale forskelle og det magtforhold, der har været mellem arbejdsgiver og ansat, og forskellen mellem rig og fattig. Det har naturligvis også præget de tidligere generationers forhold til den lokale herregård, som for dem primært har været en arbejdsplads på godt og ondt og et tydeligt billede på de sociale skel

Jørgen Vest Rasmussen (født 1962) voksede op i et af de gamle husmandssteder i Lundby, der blev udstykket i 1929 på Gammel Estrups tidligere jorder. Husmandsstedet blev siden bygget om, og her er Jørgen Vest afbildet på sin konfirmationsdag sammen med sin far og mor foran den "nye" gård.

i samfundet. Men Jørgens ord fortæller samtidig meget fint, at jo længere vi kommer fra herregårdens historiske rolle som altdominerende arbejdsplads, og jo mere velfærdsstaten blev udviklet, og ligheden blev

større, des mere blev denne rolle udvisket til fordel for herregårdens andre roller som udfugtsmål for familier og skoleklasser, mødested for lokalbefolkningen til mærkedage og meget andet.

Efter indsamlingen af beretninger og fotografier fra *Gammel Estrup* og lokalområdet i 2018 kan vi i hvert fald konstatere, at herregårdens og lokalsamfundets fælles historie udgør en skatkiste af gode fortællinger om menneskeskæbner, der på forskellige måder og i kortere eller længere perioder var bundet sammen med den lokale herregård. Den giver samtidig et fantastisk billede af landbosamfundets udvikling i 1900-tallet, hvor herregårdens rolle som lokalområdets største arbejdsplads efterhånden blev afviklet. Men det har også været tydeligt, at herregården fortsat spiller en rolle i lokalsamfundets kollektive erindring, og at den har potentiale til at være et samlingspunkt, der fortsat kan styrke den fælles identitet i området.

Noter:

- 1 Rasmussen, Carsten Porskrog: "Fra Grenå til Viborg på egen jord – Gammel Estrup som godscentrum", i: Randers Amts Historiske Samfund (red.): *Gammel Estrup*, 1993, s. 128 f.
- 2 Nielsen, Vibeke: "Gammel Estrups ejere", i: Randers Amts Historiske Samfund (red.): *Gammel Estrup*, 1993.
- 3 Eriknaer, Kirsten: *Gl. Estrup gods 1926-1978*, Auning 2001.
- 4 RA, arkivalier online, Folketællinger, Folketælling 1925, Sognelister (samt Færøerne) (1925-1925).
- 5 Interview med Jytte Christensen, 2018.
- 6 Interview med Jytte Christensen, 2018.
- 7 Interview med Bodil Rosenborg, 2018.
- 8 Interview med Erik Klaus Scheel-Lonsdale, 2018.
- 9 Interview med Jørgen Vest Rasmussen, 2018.
- 10 Dansk Landbrugsmuseum flyttede i 1969 fra Lyngby ved København til *Gammel Estrup* i herregårdens gamle avlsbygninger, som staten havde købt.

- 11 Interview med Jørgen Vest Rasmussen, 2018.
- 12 Interview med Jørgen Vest Rasmussen, 2018.
- 13 Interview med Jørgen Vest Rasmussen, 2018.

Litteratur og kilder:

- Eriknaer, Kirsten: *Gl. Estrup gods 1926-1978*, Auning 2001.
 Interview med Bodil Rosenborg, 2018.
 Interview med Erik Klaus Scheel-Lonsdale, 2018.
 Interview med Jytte Christensen, 2018.
 Interview med Jørgen Vest Rasmussen, 2018.
 Nielsen, Vibeke: "Gammel Estrups ejere", i: Randers Amts Historiske Samfund (red.): *Gammel Estrup*, 1993.
 Rasmussen, Carsten Porskrog: "Fra Grenå til Viborg på egen jord – Gammel Estrup som godscentrum", i: Randers Amts Historiske Samfund (red.): *Gammel Estrup*, 1993.
 RA, arkivalier online, Folketællinger, Folketælling 1925, Sognelister (samt Færøerne) (1925-1925).